

ΤΟ Α΄ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

Ἀριθμ. Πρωτ. 789

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργεῖ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Χριστόδουλε, Πρόεδρε τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπασζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Περιήλθον εἰς χεῖρας ἡμῶν ἡ ὑπ' ἀριθμ. Πρωτ. 2528/798/12.6.1998 «Ἐγκύκλιος 2651» «Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας, τοὺς Θεοφιλεστάτους Βοηθοὺς καὶ Τιτουλαρίους Ἐπισκόπους τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 4478/1478/19.10.1998 «Ἐγκύκλιον Σημείωμα» τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Πρὸς τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν καὶ τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις» αὐτῆς, ἐν οἷς διευκρινεῖται «διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν, ὅτι... ὁ ἀκριβὴς τρόπος μνημονεύσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου... ἔχει οὕτως: “Ἐν πρώτοις μνήσθητι, Κύριε, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἡμῶν (δεῖνος)”, κατὰ διάταξιν τοῦ Ν. 590/1977».

Ὡς εἰκός, ἡλγήσαμεν βαθύτατα, διαπιστοῦντες ὅτι διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προβαίνει εἰς λήψιν ἀποφάσεως σχέσιν ἐχούσης ἄμεσον καὶ οὐσιώδη πρὸς τὸ ἡμέτερον ταπεινὸν πρόσωπον καὶ τὴν Μητέρα Ἀγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἄνευ τῆς ὀφειλομένης πρὸς αὐτὴν ἐπικοινωνίας καὶ ἐκζητήσεως τῆς γνώμης αὐτῆς. Καὶ εὐλόγως διηπορήσαμεν, ἐπὶ τίνι τάχα λογισμῷ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἦχθη εἰς τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν εἰκοσαετίαν ἤδη ὅλην μετὰ τὴν ψήφισιν τοῦ ἑαυτῆς Καταστατικοῦ Χάρτου!

Διηπορήσαμεν δὲ διερωτώμενοι, τί ἐκ τῆς παραδεδομένης μνημονεύσεως «τοῦ Ἀρχιεπισκόπου (καὶ Πατριάρχου) ἡμῶν» ἀπαρέσκει τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ διὰ ποῖον λόγον καὶ ἐξακολουθοῦμεν διαποροῦντες, ἐπειδὴ, ἅμα τῷ ἀκού-

σματι τοῦ προτεινομένου ὡς ἄνω τρόπου μνημονεύσεως, δημιουργεῖται ἀκόμη καὶ εἰς τὸν παντελῶς ἄγευστον λειτουργικῆς τινος παιδείας καὶ συνηθείας, πολλῷ δὲ μᾶλλον εἰς τὸν εἰδότα τὰς λεπτὰς ἐπιταγὰς τῆς τε παραδόσεως καὶ τῆς ἐκκλησιολογίας, ἡ αἴσθησις, ὅτι ἡ τοιαύτη ὑποδεικνυμένη μνημόνευσις διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους, τοὺς ὁποίους δὲν ὁκνοῦμεν νὰ παραθέσωμεν φρονήματι ἀδελφικῷ, τὸ συμφέρον τῇ Ἐκκλησίᾳ προμνόμενοι καὶ τὰ τῆς εἰρήνης διώκοντες, δὲν συνάδει πρὸς τὴν παραδεδομένην ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπευλογηθῇ.

Καὶ πρῶτον μὲν θέτομεν ὑπ' ὄψιν τῆς φίλης ἡμῖν Ὑμετέρας Μακαριότητος, ὅτι ἡ τοιαύτη διατύπωσις «τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἡμῶν», πάσχει καὶ λογικῶς καὶ νοηματικῶς καὶ γραμματικῶς, καθ' ὅσον αἱ δύο λέξεις-ὄροι ἐκκλησιολογικοὶ («Οἰκουμενικοῦ» καὶ «ἡμῶν») δὲν δύνανται νὰ συνυπάρχουν ἐν τῇ αὐτῇ, ὡς ἡ ὡς ἄνω, συναφεία.

Γραμματικῶς, λογικῶς καὶ νοηματικῶς εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπιλέξωμεν τὴν μίαν: ἢ «ἡμῶν», ἢ «Οἰκουμενικοῦ», καθ' ὅσον διὰ μὲν τοῦ «ἡμῶν» γίνεται ἐκκλησιολογικῶς ἡ ἀπαραίτητος ἀναφορὰ εἰς τὸν Προκαθήμενον τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας (μία δὲ τῶν τοπικῶν τυγχάνει, εἰ καὶ Μεγάλῃ ἀποκαλεῖται καὶ πρωτόθρονος, καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία, ἴσην ἔχουσα ψήφον καὶ ἴσα δικαιώματα κατὰ τὰς κοινὰς καὶ πανορθόδοξους διαβουλεύσεις)· ἐνῷ διὰ τοῦ ὄρου «Οἰκουμενικοῦ» ἐκφράζεται ἄλλη τις διάστασις, ἣς μετέχει ὁ Προκαθήμενος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, ὡς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας. Κατὰ ταῦτα φρονοῦμεν, ὅτι ἡ προτεινομένη μνημόνευσις θὰ εἶχε θέσιν καὶ δὴ ἄνευ, τότε, τοῦ προσδιορισμοῦ «ἡμῶν» μόνον εἰς περίπτωσιν καθιερώσεως τῆς μνημονεύσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καθ' ἀπάσας τὰς Ὁρθόδοξους Τοπικὰς Ἐκκλησίας· ὅπερ ὁμως ξένον ἐστὶν καὶ ἀνένδεκτον εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησιολογίαν καὶ Παράδοσιν.

Τὸ κυριώτερον ὁμως θεολογικὸν καὶ λειτουργ-

γικόν ἐπιχείρημα εἶναι ὅτι ὁ καθιερωμένος τύπος μνημονεύσεως Ἀρχιερέως τινὸς εἶναι οὐχὶ ὁ διὰ τῶν διοικητικῶν αὐτοῦ τίτλων Πατριάρχης, Μητροπολίτης, κ.λπ., οἵτινες ποικίλλουν κατὰ τὰ ἐκάστοτε ἱστορικὰ δεδομένα, ἀλλὰ μόνον ὁ διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ βαθμοῦ τῆς ἱερωσύνης (Ἐπίσκοπος ἢ Ἀρχιεπίσκοπος). Σημειωτέον, τοῦτο δὲ δέον ὅπως ὑπογραμμισθῇ ὅλως ἰδιαίτερος, ὅτι καὶ ὁσάκις προΐσταται τῆς Θείας Λειτουργίας Μητροπολίτης, εἴτε ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἐπαρχίᾳ εἴτε ἐν ἐτέρᾳ ἐπαρχίᾳ, οὐδαμοῦ οὐδέποτε μνημονεύεται οὗτος διὰ τοῦ διοικητικοῦ τούτου τίτλου αὐτοῦ, ἀλλὰ ὡς «ἀρχιεπίσκοπος»: «Ἐν πρώτοις μνήσθητι, Κύριε, τοῦ ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν (δεῖνος)».

Ἄλλωστε, ἡ Ἁγία ἡμῶν Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ Ἐκκλησία τῆς παραδόσεως καὶ τῆς ἀπλότητος. Ἡ παράδοσις αὐτῆς καὶ διδάσκει καὶ ἀπαιτεῖ ἀπλότητα. Εἶναι δὲ γνωστόν, ὅτι ἀκόμη καὶ οἱ Προκαθήμενοι τῶν πρωτοθρόνων Ἐκκλησιῶν καὶ προσεφωνοῦντο καὶ κατεχωρίζοντο ἐν ταῖς πλέον ἐπισήμοις τῆς Ἐκκλησίας δέλτοις, ἥτοι εἰς τὰ Πρακτικὰ τῶν Συνδικῶν συνάξεων, εἴτε ἀπλῶς ὡς «ὁ Ἐπίσκοπος» (Ρώμης ἢ Κωνσταντινουπόλεως), ἢ τὸ πολὺ ὡς «ὁ Ἀρχιεπίσκοπος»· καὶ τοῦτο διῆκει καθ' ὅλην τὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας (μέχρι καὶ τῆς ἐπὶ Ἀγίου Ἰγνατίου ἐν ἔτει 867 μ.Χ. συγκροτηθείσης Συνόδου)· καθ' ὅσον εἰς τοὺς καταλόγους τῶν εἰς τὰς Συνόδους συμμετεχόντων Ἀρχιερέων ὁ τῆς μεγαλωνύμου καὶ βασιλευούσης Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης ὀνομάζεται ἀπλῶς «Ἀρχιεπίσκοπος». Εἶναι δὲ γνωστὴ ἡ αὐστηρὰ προσήλωσις, μεθ' ἧς ἡ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ἐκκόπτουσα πάντα ματαιόδοξον λογισμόν ἐνέμενε καὶ ἐμμένει, ὅπως εἰς τὰ στενὰ τῆς «Ἀρχιεπισκοπῆς» ὅρια ὁ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεῶν μνημονεύηται ὑπὸ τῶν λειτουργούντων Ἀρχιερέων τε καὶ ἱερέων ἀπλῶς καὶ μόνον ὡς «Ἀρχιεπίσκοπος». Τὰ προνόμια τοῦ τῆς μεγαλωνύμου Κωνσταντινουπόλεως Ἀρχιερέως ὑφίστανται ὁλόκληρα ἀπὸ τῆς Β' καὶ τῆς Δ' Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὅτε οὗτος ὀνομάζετο, ὡς καὶ ἅπαντες οἱ ἀνὰ τὴν οἰκουμένην Ἱεράρχαι, ἀπλῶς Ἐπίσκοπος ἢ τὸ πολὺ Ἀρχιεπίσκοπος. Ὁ τίτλος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, χρησιμο-

ποιούμενος ἀπὸ τοῦ Στ' αἰῶνος, οὐδόλως δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ δὴ καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ στιγμῇ τῆς Εὐχαριστιακῆς Ἀναφορᾶς. Καὶ κατὰ ταῦτα φρονοῦμεν, ὅτι, τὸ γε νῦν ἔχον, καλὸν ἐστὶν ἐκτρέπεσθαι τὰς τοιαύτας ἀφορμὰς καὶ μὴ προκαλεῖν διὰ τοιούτων πρωτοβουλιῶν οὐδὲν ἐνεχουσῶν ἐν ἑαυταῖς στοιχεῖον ἐλπίδος τινὸς ἀγαθῆς.

Ὁ τύπος τῆς παραδεδομένης παρ' Ὁρθόδοξοις μνημονεύσεως εἶναι, ὡς ἐρρέθη, ἀπλοῦς. Καὶ εἰς αὐτὸν ἔχομεν χρέος νὰ ἐμμένωμεν, ὡς ἐνέμειναν καὶ ἐμμένουσιν ἅπαναι αἱ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, ἔτι δὲ καὶ ἅπαναι αἱ κατὰ Ἀνατολὰς ἀπ' αὐτῶν ἀποσχισθεῖσαι κατὰ καιροὺς ἐκκλησιαστικαὶ ὁμάδες καὶ παρατάξεις, ἢ καὶ ἐθνικαὶ ὁλότητες (Κόπται, Αἰθίοπες, Σῦροι, Ἀρμένιοι). Παρέκκλινειν (παράδειγμα οὐχὶ πρὸς μίμησην) ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ τούτου κανόνος συνιστᾷ ἢ ἐπ' ἐσχάτων πρᾶξις τῆς ἐν Ρωσσίᾳ Ἐκκλησίας εἰσαγωγούσης πομπώδη τινὰ μνημόνευσιν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἑαυτῆς Προκαθημένου Μακαριωτάτου Πατριάρχου, δικαίως ἡμᾶς ξενίζουσιν.

Ἡμεῖς, ὡς τε πρόσωπα καὶ ὡς Ἐκκλησία, θέλομεν νὰ εἴμεθα πιστοὶ τηρηταὶ καὶ φρουροὶ τῆς παραληφθείσης παραδόσεως, μηδόλως ἐπιτρέποντες εἰς ἑαυτοὺς νὰ ἐπινοῶμεν ἀλλαγὰς καὶ ἀλλοιώσεως εἰς τὸ ὁ,τιοῦν, ἐπεὶδὴ παρελάβομεν, ὅτι οὕτω πως τηρεῖται τὸ ὀρθόδοξον ἥθος καὶ φρόνημα ἀδιαλώβητον, ἀπολύτως καὶ κατηγορηματικῶς ἀντιτιθέμενοι εἰς πᾶσαν μεταβολὴν τοῦ τρόπου μνημονεύσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, πολλῶ μᾶλλον ὅταν ὁ εἰσαγόμενος νέος τρόπος κνήθῃ ἀκοὰς καὶ τέρπη ματαιοδοξίας.

Καὶ βεβαίως ἡ ὑφ' Ὑμᾶς Ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ διὰ τοῦ ἐν μακαριστοῖς προκατόχου Ὑμῶν Ἀρχιεπισκόπου Σεραφεῖμ ἀπέστειλεν ἐγκαίρως τὸ σχέδιον Καταστατικοῦ Χάρτου ἐνταῦθα. Ἀπὸ ἡμετέρας πλευρᾶς τὸ θέμα τῆς μνημονεύσεως ἡμῶν διήλθεν ἀπαρατήρητον, διότι δὲν ἦτο ποτε δυνατόν νὰ φαντασθῇ τις, ὅτι μία Ἐπιτροπὴ καταρτίσεως νομικοῦ κειμένου θὰ προέβαινε εἰς τελετουργικὰς ἀλλαγὰς, καὶ δὴ ἐπὶ ἐνὸς τόσον σοβαροῦ θέματος τοιαύτας προεκτάσεις ἔχοντος, οἷας νέος τύπος μνημονεύσεως τοῦ Πατριάρχου, καὶ μάλιστα ὑπὸ Ἱεραρχῶν

κανονικῶς ὑπ' αὐτὸν ὑπαγομένων. Προφανῶς, λοιπόν, ἡ εἰς τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Νόμου 590/1977 διατύπωσις δὲν σκοπεῖ νὰ ὀρίσῃ τὸν ἀκριβῆ τύπον τῆς ἐκφωνήσεως τοῦ μνημοσύνου τοῦ Πατριάρχου ὑπὸ τοῦ ἱερουργοῦντος Ἀρχιερέως, ἀλλὰ προσέθεσε τὸν ὅρον «Οἰκουμενικοῦ» μόνον πρὸς διάκρισιν τοῦ μνημονευτέου ἀπὸ τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν καὶ Προκαθημένων. Διότι προφανῶς, ἀπὸ ἀπόψεως θεολογικῆς, ἐκκλησιολογικῆς, κανονικῆς καὶ λειτουργικῆς δὲν εἶναι νοητὸν τοιαῦτα θέματα νὰ ρυθμίζωνται διὰ νομικῶν διατάξεων καὶ διατυπώσεων, εἰς κείμενα καθαρῶς νομικά, καὶ δὴ ὑπὸ τινος δι' ἄλλον γενικώτερον σκοπὸν συγκροτηθείσης Ἐπιτροπῆς.

Κατόπιν πασῶν τῶν ὡς ἄνω σκέψεων καὶ θέσεων ἡμῶν, ἐκφράζομεν τὴν γνώμην, ὅτι ἡ διάταξις αὕτη τίθεται ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1833 ὑπὸ ἄλλης ἀναλόγου Ἐπιτροπῆς, ἐξ Ἀρχιερέων καὶ εἰδικῶν κανονολόγων καὶ νομικῶν, διατυπωθεῖσαν καὶ εἰς τὴν «Διακήρυξιν περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας» εἰς τὰ ἄρθρα 1 καὶ 24 περιληφθεῖσαν διάταξιν, καθ' ἣν εἰς τὸ «ἐν πρώτοις» οἱ Ἀρχιερεῖς ὀφείλου νὰ μνημονεύουσι πρῶτον τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος ὡς «ἀρχηγοῦ τῆς Ἐκκλησίας» καὶ εἶτα, δεύτερον, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου!... Καὶ τοῦτο, οὐχὶ διότι θέλομεν τὸν ἴδιον λόγον στῆσαι, ἀλλ' ἐπεὶ δὴ ἡ μνημόνευσις τῶν Πατριαρχῶν καὶ τῶν Ἀρχιερέων ποτὲ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ θέμα ἐπαφιέμενον οὔτε εἰς τὴν ἀρέσκειαν τῶν μνημονευόντων, οὔτε εἰς τὴν φιλοτιμίαν τῶν μνημονευομένων· εἶναι θέμα βαθύτατα ἐκκλησιολογικόν. Καὶ διὰ τοῦτο, οὐ δεῖ οὔτε καινοτομεῖν τι ἐν τούτῳ, οὔτε προστιθεῖναι, οὔτε ἀφαιρεῖν, ἀλλὰ τηρεῖν αὐστηρῶς τὴν παραδοθεῖσαν τάξιν.

Ἐχάρημεν ἀκούσαντες κατὰ τὴν ἐν Ἀθήναις συλλειτουργίαν ἡμῶν (Κυριακὴ, κγ' Μαΐου ἐ.ἔ.) τῶν Ἱερωτᾶτων ἀδελφῶν Ἀρχιερέων τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῶν «Νέων Χωρῶν» νὰ μνημονεύουσιν ἅπαντες κατὰ τὴν ἀνέκαθεν κρατήσασαν πρᾶξιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Καταγγέλλεται, ὅτι εἷς τινὰς ἄλλας περιπτώσεις παρατηρεῖται ἄλλοπρόσαλλος πρᾶξις, κατὰ παρέκκλισιν ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦ τρόπου μνημονεύσεως.

Ὅθεν, θὰ ἡδύνατο κάλλιστα διὰ τῶν ἀνωτέ-

ρω ἐγγράφων τῆς Ἱερᾶς Ὑμῶν Συνόδου νὰ ὑπομνησθῇ ὁ παραδοσιακὸς τρόπος μνημονεύσεως ὑπὸ τῶν ἐν λόγῳ Ἱεραρχῶν τοῦ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὡς Ἀρχιεπισκόπου αὐτῶν, χωρὶς τοῦτο νὰ θεωρηθῇ οὔτε νὰ εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν ρηθεῖσαν νομικὴν διάταξιν, ἣτις προφανῶς δὲν ρυθμίζει τὸν τύπον τῆς ἐκφωνήσεως, ἀλλὰ προσδιορίζει *τίνος τὸ ὄνομα* θὰ μνημονεύεται, κατὰ τὸν παραδεδομένον ὁμῶς λειτουργικὸν τύπον.

Τούτων πάντων δοθέντων, περιττὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ Καταστατικὸς Χάρτης τῆς ὑφ' Ὑμᾶς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας καὶ τὸ ἄρθρον αὐτοῦ 28, καθ' ὃ νομικῆς φύσεως κείμενον, δὲν δύναται νὰ ὑπερισχύσῃ τῆς θεολογικῆς, λειτουργικῆς καὶ κανονικῆς γλώσσης καὶ παραδόσεως.

Διὸ καὶ παρακαλοῦμεν φιλαδέλφως ὅπως διαβιβάσῃτε ἐκ νέου πρὸς τοὺς Ἱερωτάτους Μητροπολίτας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῶν «Νέων Χωρῶν» ὅτι ὁ μόνος λειτουργικῶς ὀρθὸς τρόπος τοῦ μνημονεύειν τὸν πρῶτον αὐτῶν εἶναι «...τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν δεῖνος», καὶ διὰ νὰ διασαφηνίζηται ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τοῦ Προέδρου τῆς Ἀγιωτάτης Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ περὶ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, δηλοῦμεν ὅτι οἱ μνημονευθέντες Ἱεράρχαι τῶν «Νέων Χωρῶν», κατ' οἰκονομίαν, καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ἐκτεθεῖσαν καὶ προτιμητέαν ἀκριβείαν, δύνανται νὰ μνημονεύουν «...τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ Πατριάρχου ἡμῶν δεῖνος».

Κατακλείοντες τὸν λόγον δηλοῦμεν, ὅτι τὸ ἐφ' ἡμῖν ἄλλην μνημόνευσιν, οὔτε θὰ ἐγκρίνωμεν, οὔτε θὰ δεχθῶμεν, ὡς, καθ' ἃ ἐλέχθη, τῇ παραδοθείσῃ καὶ παραληφθείσῃ τάξει πολυειδῶς ἀντικειμένην.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, εὐελπιστοῦντες ὅτι αἱ ἀνωτέρω κανονικαί, ἐκκλησιολογικαί, θεολογικαὶ καὶ λειτουργικαὶ θέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας θέλουσιν ἰσχύσει καὶ ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος περιπτώσει, διατελοῦμεν μετὰ βαθείας τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καὶ τιμῆς.

α-λ-θ' Σεπτεμβρίου γ'

Τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας Μακαριότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ